

HOTĂRÂREA CURȚII

DIN 22 MAI 1990¹

Parlamentul European

împotriva

Consiliul Comunităților Europene

„Calitatea procesuală a Parlamentului European pentru a introduce o acțiune în anulare”

Cauza C-70/88

În cauza C-70/88,

Parlamentul European, reprezentat de dnii Francesco Pasetti Bombardella și Jorge Campinos, jurisconșulți, asistați de dnii Christian Pennera și Johann Schoo, membri ai serviciului juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales la secretariatul general al Parlamentului European, Kirchberg,

reclamant,

împotriva

Consiliului Comunităților Europene, reprezentat de dl Raffaello Fornasier, director general al serviciului juridic și de dl Bernhard Schloh, consilier juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales la Luxemburg, la domnul Jörg Käser, director al Direcției juridice din cadrul Băncii Europene de Investiții, 100, boulevard Konrad-Adenauer,

pârât,

susținut de

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat de dna J. Gensmantel, din cadrul Treasury Solicitor's Department, în calitate de agent, cu domiciliul ales la Luxemburg, la sediul ambasadei Regatului Unit, 14, boulevard Roosevelt,

și de

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de dnii Michel Van Ackere-Pietri, consilier juridic, și Jürgen Grünwald, membru al serviciului juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales la Luxemburg, la domnul Georgios Kremlis, membru al serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

intervenienți,

¹ Limba de procedură: franceza.

având ca obiect, în stadiul actual al procedurii, admisibilitatea unei acțiuni introduse în temeiul articolului 173 din Tratatul CEE și al articolului 146 din Tratatul CEEA și vizând și anularea Regulamentului (Euratom) nr. 3954/87 al Consiliului din 22 decembrie 1987 de stabilire a nivelurilor maxime permise de contaminare radioactivă a produselor alimentare și a furajelor după un accident nuclear sau altă situație de urgență radiologică (JO L 371, p. 11),

CURTEA,

constituită din dl O. Due, președinte, Sir Gordon Slynn, dnii C. N. Kakouris, F. A. Schockweiler și M. Zuleeg, președinți de cameră, G. F. Mancini, R. Joliet, J. C. Moitinho de Almeida și G. C. Rodríguez Iglesias, judecători,

avocat general: dl W. Van Gerven

grefier: dna D. Louterman, administrator principal

având în vedere raportul pentru ședință,

după ascultarea pledoariilor părților în ședința din 5 octombrie 1989, la care Parlamentul European a fost reprezentat de dnii Francesco Pasetti Bombardella, Christian Pennera și Johann Schoo, asistați de Michel Waelbroeck, avocat în cadrul baroului din Bruxelles, Consiliul, de dnii Raffaello Fornasier și Bernhard Schloch, și Comisia de dl Jean-Louis Dewost, director general al serviciului juridic, asistat de dna Denise Sorasio, consilier juridic, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 30 noiembrie 1989,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 4 martie 1988, Parlamentul European a cerut, în temeiul articolului 146 din Tratatul CEEA și al articolului 173 din Tratatul CEE, anularea Regulamentului (Euratom) nr. 3954/87 al Consiliului din 22 decembrie 1987 de stabilire a nivelurilor maxime permise de contaminare radioactivă a produselor alimentare și a furajelor după un accident nuclear sau altă situație de urgență radiologică (JO L 371, p. 11).

2 Acest regulament, care se întemeiază pe articolul 31 din Tratatul CEEA, definește procedura care trebuie urmată pentru stabilirea nivelurilor maxime permise de contaminare radioactivă a produselor alimentare și a furajelor care pot fi comercializate după un accident nuclear sau în orice altă situație de urgență radiologică care riscă să determine sau a determinat o contaminare radioactivă importantă a acestor produse și furaje. Produsele alimentare sau furajele a căror contaminare depășește nivelurile maxime permise, stabilite printr-un act adoptat conform dispozițiilor regulamentului atacat, nu pot fi comercializate.

3 În cursul procedurii de elaborare a regulamentului atacat, Parlamentul European, consultat de Consiliu în conformitate cu articolul 31 din Tratatul CEEA, și-a exprimat dezacordul cu privire la temeiul juridic reținut de Comisie și i-a solicitat acesteia să-i prezinte o nouă propunere întemeiată pe articolul 100a din Tratatul CEE. Întrucât Comisia nu a dat curs acestei cereri, Consiliul a adoptat Regulamentul nr. 3954/87 pe baza articolului 31 din Tratatul CEEA. Parlamentul a introdus atunci prezenta acțiune în anulare împotriva acestui regulament.

4. Consiliul a invocat o excepție de inadmisibilitate în temeiul articolului 91 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul de procedură al Curții și i-a solicitat Curții să hotărască în privința acestei excepții fără a angaja dezbaterile pe fond.

5 În susținerea acestei excepții, Consiliul a invocat, în cadrul procedurii scrise, într-un moment în care Hotărârea din 27 septembrie 1988, Parlamentul European/Consiliu, „Comitologie” (302/87, Cul. p. 5615) nu fusese încă pronunțată, argumente analoge cu cele pe care le dezvoltase în sprijinul excepției de inadmisibilitate în cauza 302/87. În ședința care a avut loc la 5 octombrie 1989, Consiliul a arătat că problema calității procesuale a Parlamentului European pentru a introduce o acțiune în anulare fusese tranșată cu claritate de către Curte în hotărârea din 27 septembrie 1988 și prin urmare prezenta acțiune nu putea fi admisă.

6 Parlamentul European a concluzionat în sensul respingerii excepției. El a arătat că prezenta cauză implica un element nou față de cauza 302/87. Pentru a justifica refuzul său de a recunoaște Parlamentului European calitatea procesuală pentru a introduce o acțiune în anulare, Curtea ar fi pus într-adevăr în evidență faptul că este de competența Comisiei, în temeiul articolului 155 din Tratatul CEE, să vegheze asupra prerogativelor Parlamentului și să introducă în acest sens acțiunile în anulare care s-ar dovedi necesare. Or, cauza prezentă ar demonstra că Comisia nu se poate achita de această responsabilitate, în măsura în care și-a fundamentat propunerea pe un alt temei juridic decât cel considerat adecvat de către Parlament. În consecință, acesta nu ar putea conta pe Comisie pentru a-și apăra prerogativele printr-o acțiune în anulare.

7 Parlamentul European a adăugat că adoptarea de către Consiliu a actului atacat nu putea fi considerată ca un refuz implicit de a acționa care ar deschide Parlamentului calea acțiunii în constatarea abținerii de a acționa. Pe de altă parte, apărarea prerogativelor sale prin acțiuni ale particularilor ar fi cu totul aleatorie și deci lipsită de eficacitate.

8 Ar exista în consecință un vid juridic pe care Curtea ar trebui să-l acopere recunoscând Parlamentului European calitatea procesuală pentru a introduce o acțiune în anulare, calitate limitată la măsura necesară pentru apărarea propriilor sale prerogative.

9 Prin ordonanța din 13 iulie 1988, Comisia Comunităților Europene a fost admisă să intervină în sprijinul concluziilor pârâtului. Deși a concluzionat că acțiunea trebuie respinsă în ceea ce privește fondul, Comisia, în cadrul ședinței, a solicitat Curții să respingă excepția de inadmisibilitate ridicată de Consiliu. Pe de altă parte, prin ordonanța din 18 ianuarie 1989, Regatul Unit a fost admis să intervină în sprijinul pârâtului. Regatul Unit nu a prezentat concluzii cu privire la admisibilitatea acțiunii.

10 Pentru o mai amplă expunere a faptelor cauzei, a desfășurării procedurii, precum și a mijloacelor și argumentelor părților, se face trimitere la raportul pentru ședință. Aceste elemente ale dosarului nu sunt reluate în continuare decât în măsura în care sunt necesare raționamentului Curții.

11 Trebuie să observăm în primul rând că, dat fiind faptul că actul atacat era întemeiat pe o dispoziție a Tratatului CEEA, admisibilitatea acțiunii care are drept scop anularea acestui act trebuie să fie apreciată în raport cu acest tratat.

12 După cum rezultă din hotărârea din 27 septembrie 1988, menționată anterior, Parlamentul nu are dreptul de a intenta o acțiune în anulare în temeiul dispozițiilor articolului 173 din Tratatul CEE sau al celor ale articolului 146 din Tratatul CEEA al căror conținut este identic.

13 În fapt, pe de-o parte, Parlamentul nu este menționat, în alineatul (1) al articolului 173 sau al articolului 146, printre instituțiile care pot, împreună cu statele membre, să acționeze în anulare împotriva oricărui act al unei alte instituții.

14 Pe de altă parte, nefiind persoană juridică, Parlamentul nu poate sesiza Curtea cu privire la temeiul celui de-al doilea alineat al respectivelor articole, al căror sistem ar fi, în orice caz, neadaptat unei acțiuni în anulare din partea sa.

15 În aceeași hotărâre din 27 septembrie 1988, după ce a indicat motivele pentru care Parlamentul nu avea calitatea pentru a o sesiza în temeiul articolului 173 din Tratatul CEE, Curtea a reamintit că existau diferite căi legale pentru a garanta respectarea prerogativelor Parlamentului. Așa cum arată această hotărâre, nu numai Parlamentul are dreptul de a intenta o acțiune în constatarea abținerii de a acționa, ci, în plus, tratatele oferă mijloace pentru a supune revizuirii Curții actele Consiliului sau ale Comisiei care au fost adoptate fără a se cunoaște prerogativele Parlamentului.

16 Circumstanțele și dezbaterile referitoare la această cauză au pus totuși în evidență că aceste diferite căi de drept prevăzute de Tratatul CEEA, precum și de Tratatul CEE, oricât ar fi de utile și de variate, se pot dovedi ineficace sau nesigure.

17 În primul rând, o acțiune în constatarea abținerii de a acționa nu poate servi la contestarea temeiului juridic al unui act deja adoptat.

18 În al doilea rând, introducerea unei acțiuni pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare de apreciere a validității unui astfel de act sau sesizarea Curții de către state sau de către particulari în scopul anulării acestui act, rămân simple eventualități pe a căror realizare Parlamentul nu poate conta.

19 În sfârșit, dacă îi revine Comisiei sarcina să vegheze la respectarea prerogativelor Parlamentului, această misiune nu poate merge până la a o sili să adopte poziția Parlamentului și să introducă o acțiune în anulare, pe care, din punctul ei de vedere, ar considera-o nefondată.

20 Rezultă din cele de mai sus că existența acestor diferite căi legale nu este suficientă pentru a garanta, în mod sigur, în toate circumstanțele, revizuirea unui act al Consiliului sau al Comisiei care nu ar respecta prerogativele Parlamentului.

21 Or, aceste prerogative reprezintă unul dintre elementele echilibrului instituțional creat de tratate. Acestea au pus în fapt în funcțiune un sistem de repartizare a competențelor între diferitele instituții ale Comunității, care atribuie fiecareia propria sa misiune în structura instituțională a Comunității și în realizarea sarcinilor încredințate acesteia.

22 Respectarea echilibrului instituțional implică exercitarea competențelor sale de către fiecare dintre instituții cu respectarea competențelor celorlalte. Ea impune de asemenea ca orice nerespectare a acestei reguli, dacă are loc, să poată fi sancționată.

23 Curtea, împuternicită, în temeiul tratatelor, să vegheze la respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea acestora, trebuie să poată asigura menținerea echilibrului

instituțional și, în consecință, a controlului jurisdicțional al respectării prerogativelor Parlamentului, atunci când este sesizată în acest scop de acesta din urmă, pe o cale legală adaptată obiectivului pe care el îl urmărește.

24 În exercitarea acestei misiuni, Curtea nu poate, desigur, să considere Parlamentul printre instituțiile care pot introduce o acțiune în temeiul articolului 173 din Tratatul CEE sau al articolului 146 din Tratatul CEEA fără a fi obligate să justifice scopul acțiunii lor.

25 Acesteia îi revine totuși misiunea de a asigura deplina aplicare a dispozițiilor tratatelor referitoare la echilibrul instituțional și de a face astfel încât, ca și celorlalte instituții, Parlamentului să nu i se poată aduce atingere în prerogativele sale, fără a dispune de o acțiune jurisdicțională, printre cele prevăzute de tratate, care să poată fi exercitată de o manieră sigură și eficace.

26 Absența, din tratate, a unei dispoziții care să prevadă dreptul la acțiunea în anulare în favoarea Parlamentului, poate constitui o lacună procedurală, dar ea nu poate să prevaleze față de interesul fundamental în menținerea și respectarea echilibrului instituțional definit de tratatele de instituire a Comunităților Europene.

27 În consecință, Parlamentul are dreptul de a sesiza Curtea cu o acțiune în anulare îndreptată împotriva unui act al Consiliului sau al Comisiei, cu condiția ca această acțiune să nu aibă ca scop decât apărarea prerogativelor sale și să nu fie întemeiată decât pe mijloace rezultând din încălcarea acestora. Cu această rezervă, acțiunea în anulare a Parlamentului este supusă regulilor prevăzute de tratate pentru acțiunea în anulare a celorlalte instituții.

28 Printre prerogativele conferite Parlamentului, figurează, în cazurile prevăzute de tratate, participarea sa la procesul de elaborare a actelor normative, în special participarea la procedura de cooperare prevăzută de Tratatul CEE.

29 În speță, Parlamentul susține că regulamentul atacat se întemeiază pe articolul 31 din Tratatul CEEA care prevede doar consultarea Parlamentului, deși ar fi trebuit să se întemeieze pe articolul 100a din Tratatul CEE care impune aplicarea procedurii de cooperare cu Parlamentul.

30 Acesta din urmă trage concluzia că alegerea de către Consiliu a temeiului juridic al regulamentului atacat ar fi condus la o nerespectare a prerogativelor sale, lipsindu-l de posibilitatea pe care o oferă procedura de cooperare de a participa mai intens și mai activ la elaborarea actului, decât ar fi făcut-o în cadrul unei proceduri de consultare.

31 Având în vedere că Parlamentul invocă o atingere a prerogativelor sale care decurge din alegerea temeiului juridic al actului atacat, rezultă din cele de mai sus că prezenta acțiune este admisibilă. Excepția de inadmisibilitate ridicată de Consiliu trebuie, deci, să fie respinsă și procedura trebuie continuată pentru examinarea fondului cauzei.

Cu privire la cheltuielile de judecată

32 Cheltuielile de judecată trebuie rezervate.

Pentru aceste motive,

CURTEA

declară și hotărăște:

1. Excepția de inadmisibilitate invocată de Consiliu este respinsă.
2. Procedura va fi continuată în ceea ce privește fondul.
3. Cheltuielile de judecată sunt rezervate.

Due	Slynn	Kakouris	Schockweiler	
Zuleeg	Mancini	Joliet	Moitinho de Almeida	Rodríguez Iglesias

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 22 mai 1990.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
O. Due

Traducere revizuită juridic de Institutul European din România.